

САМОА ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТІ

Орындаған: Байдусенова Аяжан
Топ: ЛЭ-18.1

САМОА ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТІ (*SAMOENS MALO SA'OLOTO TUTO'ATASI SAMOA O* , АҒЫЛШЫН САМОА ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТІ [SƏMOʊʊ]) - АРАЛ ҰЛТ ОҢТҮСТІК ТЫНЫҚ МҮХИТІНЫҢ БАТЫС БӨЛІГІН АЛЫП АТТАС АРХИПЕЛАГ . АЛДЫҢҒЫ АТАУЫ - НЕМІС САМОА (1900 - 1914) ЖӘНЕ БАТЫС САМОА (1914 - 1997) . ОЛ БІРІККЕН ҰЛТТАР ҰЙЫМЫ 1976 ЖЫЛЫ 15 ЖЕЛТОҚСАНДА ҚАБЫЛДАНДЫ ¹⁹⁴ , 1970 ЖЫЛДАН БАСТАП - ҰЛТТАР ДОСТАСТЫҒЫНЫҢ МҮШЕСІ .

ЕЛДІҢ АСТАНАСЫ, АПИА ҚАЛАСЫ , САМОА ШТАТЫНЫҢ ЕҢ ІРІ ЕКІ АРАЛДАРЫНЫҢ БІРІ УПОЛЫ АРАЛЫНДА ОРНАЛАСҚАН .

ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ОРНАЛАСУЫ

ЕЛ САМОА АРХИПЕЛАГЫНЫҢ БАТЫС БӨЛІГІНДЕ $171^{\circ} 20'$ МЕН $172^{\circ} 50'$ W АРАСЫНДА ОРНАЛАСҚАН. ЖӘНЕ $14^{\circ} 10'$ - $13^{\circ} 20'$ S АРАЛЫҒЫНДА 2832 ШАРШЫ ШАҚЫРЫМ ЖАЛПЫ ЖЕР АУДАНЫ МЕН ЕКІ ІРІ АРАЛДАР КІРЕДІ - САВАИ (1708 КМ² ШАМАСЫНДА) ЖӘНЕ ЕС (1118.7 ШАРШЫ ШАҚЫРЫМ) - ЖӘНЕ 8 АЗ (5.71 КМ² ШАМАСЫНДА), ТЕК МЕКЕНДЕГЕН ОНЫҢ АУЫЛЫ ЖӘНЕ АРОЛИМА .

САМОА ЭКСКЛЮЗИВТІ ЖАҒАЛАУДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ АЙМАҚТЫҢ 130 000 ШАРШЫ КИЛОМЕТРІ МЕН 23,100 ГА РИФТІ ЖӘНЕ ЛАГУНАЛАРЫ БАР (ТЕРЕҢДІГІ 5 М-ДЕН АСПАЙДЫ) .

ЕЛ ТОКЕЛАУ СУЛАРЫМЕН ШЕКТЕСЕДІ - СОЛТҮСТІКТЕ; АМЕРИКАНДЫҚ САМОА ШЫҒЫСЫНДА; ТОНГА - ОҢТҮСТІГІНДЕ; ОҢТҮСТІК БАТЫСТА УОЛЛИС ПЕН ФУТУНА АРАЛДАРЫ ЖӘНЕ СОЛТҮСТІК-БАТЫСТА ТУВАЛУ .

ДӘСТҮРЛІ САМОАН ӨМІР САЛТЫ (*SAMO FAA* ДЕП АТАЛАДЫ) САМОАН ӨМІРІНІҢ МАҢЫЗДЫ БӨЛІГІ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ ЖӘНЕ САЯСАТ. ҒАСЫРЛАР БОЙЫ ЕУРОПАЛЫҚ ЫҚПАЛЫН ТИГІЗЕ ОТЫРЫП, САМОАНДАР ӨЗІНІҢ ТАРИХИ ДӘСТҮРЛЕРІН САҚТАП, ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ САЯСИ ҚҰРЫЛЫМДАРЫН, ӨЗ ТІЛІН САҚТАП ҚАЛДЫ.

САМОА МӘДЕНИЕТ ҚАҒИДАТЫНА НЕГІЗДЕЛГЕН *VALEALOAI* АДАМДАР АРАСЫНДАҒЫ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРДЫҢ НАҚТЫ ЖҮЙЕСІ - . БҰЛ ҚАТЫНАС ҚҰРМЕТКЕ (*ФААЛА*) НЕГІЗДЕЛГЕН . ХРИСТИАНДЫҚТЫ МИССИОНЕРЛЕР САМОАҒА ӘКЕЛГЕН КЕЗДЕ , ХАЛЫҚТЫҢ БАСЫМ КӨПШІЛІГІ ОНЫ ҚАБЫЛДАДЫ. ҚАЗІРГІ УАҚЫТТА ХАЛЫҚТЫҢ 98% ӨЗІН ХРИСТИАН ДЕП БІЛЕДІ . ҚАЛҒАН 2% НЕМЕСЕ ЗАЙЫРЛЫ РЕТІНДЕ ӨЗДЕРІН АНЫҚТАУ НЕМЕСЕ ӨЗГЕ ДЕ КОНФЕССИЯЛАРДЫҢ ТИЕСІЛІ.

КӨПТЕГЕН САМАНДАР ДӘСТҮРЛІ СОПАҚША САЯЖАЙЛАРЫНДА ТҰРАДЫ (*ФАЛЕ*). ПАНДАНЫҢ НЕМЕСЕ КОКОС ПАЛЬМАЛАРЫНЫҢ ЖАПЫРАҚТАРЫ АҒАШ ТІРЕКТЕРДЕ ОРНАЛАСҚАН. ҚАБЫРҒАЛАР ЖОҚ, БІРАҚ ТҮНДЕ ЖӘНЕ НАШАР АУА-РАЙЫНДА ТІРЕКТЕР АРАСЫНДАҒЫ ТЕСІКТЕР ТӨСЕНІШ АСТЫНДАҒЫ ПРОКАТ ТҮРІНДЕ (ПЕРИМЕТРІ БОЙЫНША) САҚТАЛАТЫН КІЛЕМДЕРМЕН ЖАБЫЛАДЫ. ЕДЕН ЖЫНЫСТЫҚ ҚЫЛШЫҚПЕН ҚАПТАЛҒАН. ҚАЗІР ТЕМІР ШАТЫРЫ БАР САРАЙ БАР.

ҚОҒАМНЫҢ ӨЗІ БАСТЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ БІРЛІГІ ҚОҒАМДАСТЫҚ (БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ *АІNG* ЕРЛЕР ЖЕЛІСІ ЖАҚЫН ТУЫСТАРЫНЫҢ ҮШ НЕМЕСЕ ТӨРТ ҰРПАҚ, НЕКЕНІҢ ҚОҒАМДАСТЫҚ КЕЛІП АДАМДАР БАЛА АСЫРАП АЛУ НӘТИЖЕСІНДЕ ОҒАН ЕНГІЗІЛГЕН ӘЙЕЛДЕР ТҰРАДЫ). ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТЫҢ МҮШЕЛЕРІ (ОРТА ЕСЕППЕН 40-50 АДАМ) БІРЛЕСІП ЖЕРДІ ИЕЛЕНІП, БАРЛЫҚ ЕҢБЕКҚОРЛЫҚПЕН БІРЛЕСІП ЖҰМЫС ЖАСАЙДЫ.

КӨПТЕГЕН БАСҚА ПОЛИНЕЗИЯЛЫҚ АРАЛДАР СИЯҚТЫ, САМОАНС ӘР ТҮРЛІ ЖЫНЫСТАРЫ ҮШІН ЕКІ ТҮРЛІ ТАТУИРОВКАСЫ БАР. ЕРЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ТАТУИРОВКАЛАР *ТАТАУ* ДЕП АТАЛАДЫ ЖӘНЕ ТІЗІМДЕРДЕН ҚАБЫРҒАҒА ҚОЙЫЛҒАН КҮРДЕЛІ ГЕОМЕТРИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМДАРДАН ТҰРАДЫ. МҰНДАЙ ТАТУИРОВКАСЫ БАР АДАМҒА *SOGAIMICHI* ДЕП АТАЛАДЫ . САМОА ҚЫЗДАРЫНА (*ТЕЙНЕ*) МАЛУ ЖАСАЛАДЫ, ОЛ ТІЗЕДЕН ТӨМЕН БАСТАЛЫП, БЕЛГЕ ДЕЙІН КЕЛЕДІ.

САМОА КОМПОЗИТОРЛАРЫ АРАСЫНДА (ФАТУПЕСЕ), ДӘСТҮРЛІ САМОАНДЫҚ ӨНДЕРДІҢ БЕЛГІЛІ АВТОРЛАРЫ ТОЛИАФОА ТАЛИМУТУ, ПЕСЕТА ГАТОЛОАИ СИО, МАЛИФА ФАЛЕТОЭСЕ ЛЕМАЛУ, АНАПУ ЛАВЕА ТЭН, КАЛАПУ ЛУАФАТАСАГА КАЛАПУ, МАИАВА ПОУОНО ХАНКИН, КОМИСИ ФАРАИМО.

ДӘСТҮРЛІ ӘЙЕЛДЕРДІҢ САМОАН БИИ-СИВА. БҮЛ БИ ГАВАЙДЫҢ ХУЛА БИНЕ ҰҚСАС—БИШІҢ ҒЫРҒАҚПЕН БИЛЕУІ ЕЛДІҢ «ТАРИХЫН» БАЯНДАЙДЫ. САМОАН ЕРЛЕРІНІҢ БИЛЕРІ АГРЕССИВТІ ЖӘНЕ ЖІГЕРЛІ. САСА –САМОАН ЕРЛЕРІНІҢ БИИ, ОНДА БИШІЛЕР ҚАТАРЫ БАРАБАНДАРДЫҢ НЕМЕСЕ БҮКТЕЛГЕН ЦИНОВКАЛАРДЫҢ СОҚҚЫСЫНА ЖЫЛДАМ СИНХРОНДЫ ҚОЗҒАЛЫСТАР ЖАСАЙДЫ. ОНЫҢ АТАУЫ САМОАН ТІЛІНЕН «ҰРУ» ДЕП АУДАРЫЛАДЫ.

ҚОРНЕКТИ ОРЫНДАР

МҮНДІС-ТАРАЛХАДЫҢ ЕСКІ СҮЙГЕНАТЫ, Э. МАНАУИ ҚАЛАНЫҢ БАТЫС БӨЛІГІН АЛЫП ЖАТЫР. МҮНДА *ФАЛЕ ФОНО* (ПАРЛАМЕНТТИҢ ҮЙІ) ЖӘНЕ ЖЕРГІЛІКТИ МЕТЕОСТАНЦИЯНЫҢ ОФИСІ БОЛЫП ТАБЫЛАТЫН ЕСКІ ОБСЕРВАТОРИЯ;

- ҰЛЫ ОТАН СОҒЫСЫНЫҢ ҚҰРБАНДАРЫНА АРНАЛҒАН МЕМОРИАЛ БОЛЫП ТАБЫЛАТЫН *АИНА* ОРТАЛЫҒЫНДА ОРНАЛАСҚАН САҒАТ МҮНАРАСЫ ;
- ӘЛЕМНІҢ ТҮКПІР-ТҮКПІРІНЕН АРЗАН КИІМДЕР МЕН ЭЛЕКТРОНИКАЛАРДАН ДӘСТҮРЛІ ЖЕРГІЛІКТИ *SLAPO-FA* (ЖАПЫРАҚ ШЫРЫНЫ МЕН ҚАБЫҒЫ ШҮБЕРЕКПЕН БОЯЛҒАН), ҚЫМБАТ БАҒАЛЫ ҚАБЫҚШАЛАР МЕН *КОКОСҚА* ДЕЙІН САТАТЫН MARKET *FLEA-MARKET* ;
- САМОА ҰЛТТЫҚ МҰРАЖАЙЫ;
- КӨПТЕГЕН ШІРКЕУЛЕР ҚАЛА МЕН ОНЫҢ АЙНАЛАСЫНДА ТАРАЛҒАН, ОЛАРДЫҢ ІШІНДЕГІ ЕҢ ҮЛКЕНІ ҚАЛА ЖАҒАСЫНДА ОРНАЛАСҚАН КАТОЛИК ШІРКЕУІ. АНГЛИКАН ШІРКЕУІ, КІШІРЕК БОЛСА ДА, ӘДЕМІ ВИТРАЖДЫ ТЕРЕЗЕЛЕРГЕ ИЕ ЖӘНЕ АРАЛДАРДАҒЫ АЛҒАШҚЫ МИССИОНЕР ДЖОН УИЛЬЯМСТЫҢ ҚАЛДЫҚТАРЫ ХРИСТИАН ҚАУЫМЫНДА ЖИНАЛҒАН. ЖЫЛЫ *1977 - 1983-НЫҢ* АСТАНАСЫНЫҢ ТАРИХИ ОРТАЛЫҒЫНДА ҒИБАДАТХАНА КЕШЕНІ РЕТІНДЕ САЛЫНДЫ *ARIA, SAMOA, TEMPLE* .
- ВАЙЛИМА - РОБЕРТ ЛУИС СТИВЕНС МҰРАЖАЙЫ.
- ОҢТҮСТІК-ШЫҒЫС ЖАҒАЛАУЫ *ТӨНІРЕГІ* :
  - ЖАҒАЖАЙЛАР МАТАРЕВА, САЛАМУМ ЖӘНЕ АГАНО;
  - АЛЕПРАТА КОРАЛ РИФЫ ТЕҢІЗ ТҮБІНДЕГІ ҰЯ САЛАТЫН ЖЕРЛЕРМЕН ҚОРҒАЛҒАН;
  - ҚҰБЫРДЫҢ БИІКТІГІ 55 МЕТР БОЛАТЫН ФЕЛИПСИЯ САРҚЫРАМАСЫ.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ!!!